

ABORT VA UNING TURLARI.ABORTNING AXLOQIY MUAMMOLARI

Bobodo'stova Husnora G'ayrat Qizi

Toshkent Davlat Stomatologiya Instituti Davolash Yo'nalishi Talabasi

husnorabobodostova@gmail.com

Annotatsiya:

Ushbu maqolada abort va uning turlari sabablari, asoratlari va abortda axloqiy muammolarga oid bir qancha ma'lumotlar batafsil keltirilgan.

Kalit so'zlar: Abort, sun'iy, g'ayriixtiyoriy, infantilizm, septik, axloqiy muammolar.

Abort (lotincha: abortus — bola tashlash) — ayollarda homiladorlikning dastlabki 28 haftasidan bachadondan homila tushishi, 28 haftadan ilgari tug'ilgan bola yashamaydi. Abort erta (homiladorlikning 12 haftasi ichida kerakli davo choralari ko'rilmaganda bola tushishi) va kechikib (13 — 27 hafta ichida bola tushishi) sodir bo'lishi mumkin.

Abort sun'iy va g'ayriixtiyoriy abortga bo'linadi:

SUN'IY ABORT(bola tushirish).

Ayolning o'z istagi yoki sog'lig'iga qarab homiladorlikning 12-haftasiga qadar, tibbiy sabablarga ko'ra esa bundan kechroq muddatlarda tug'ruqxonalarda o'tkaziladi.

G'AYRIIXTIYORIY ABORT(bola tashlash).

G'ayriixtiyoriy abortning quyidagi sabablari mavjud:

- 1) O'tkir va yuqumli kasalliklar, terlama, bezgak, brutsellyoz, zaxm va boshqalar;
- 2) Ona bilan homila qoni rezus faktorining mos kelmasligi (ona qonida rezus faktor manfiy, homilada esa musbat bo'lishi);
- 3) Umumiy kasalliklar (yurak, qon tomirlari, o'pka va nafas a'zolari, buyrak, endokrin bez kasalliklari);
- 4) Jinsiy a'zo kasalliklari (tuxumdon faoliyatining buzilishi); bunda sariq tana gormoni kam ishlanib chiqib, bachadon muskullarini qisqartiruvchi omillar, jumladan follikulin kuchayib ketadi, natijada abort ro'y beradi;
- 5) Ichki jinsiy a'zolarining turli sabablar bilan yallig'lanishi;
- 6) Ayol tanosil a'zosining yetarli rivojlanmaganligi (infantilizm);

7)Turli shikastlar (homiladorlik vaqtida yiqilish, og'ir yuk ko'tarish, lat yeyish va hokazo); homiladorning biror narsadan qattiq qo'rqishi, hayajonlanishi.

G'ayriixtiyoriy abort homilaning bachadondan ko'chish darajasiga qarab turlicha bo'ladi:

a)Abort xavfi tug'ilganda bel og'rib, jinsiy a'zodan bir oz qon keladi, bachadon homila muddatiga nomuvofiq kattalashadi; to'g'ri davo qilinsa, homiladorlikni saqlab qolish mumkin.

b)Boshlanayotgan abortda og'riq sezilib, qon keladi, bachadon taranglashib; bunda ham homila tirik bo'lsa, homiladorlikni saqlab qolish mumkin.

c)Jadallashgan abortda laxta-laxta qon keladi, bachadon taranglashadi, qisqaradi.

d)Chala abortda homila butun chiqmay, uning ko'chmagan qismlari bachadon ichida qolib, qon ko'p ketadi, bachadon homiladorlik muddatiga nisbatan kichik bo'ladi.

e)To'liq abortda homila butun tushadi; shunga ko'ra qon kelishi tez to'xtaydi, bachadon kichrayadi.

f)Cho'zilgan abortda homila nobud bo'lib, bachadon qisqarishi juda sust borsa, homilaning ajralishi va tushishi uzoq cho'ziladi. Bunday hollarda bachadondan uzoq vaqtgacha qon ketadi.

g)Bachadon bo'yniga bola tushishi holatida ba'zan homila bachadon de-voridan ko'chadi-yu, lekin bachadon bo'yni kanalining tashki teshigi yopiq bo'lsa, bo'yin kanalida to'xtab qoladi.

h)Ba'zan homila nobud bo'lsa ham (bachadon qisqarmasa) tushmaydi.

I)Yopishib qolgan abortda atrofidagi suv shimilib, o'zi bujmayib, mo'miyosimon bo'lib qoladi.

j)Abortga infeksiya sabab bo'lganda, infeksiya homilani zararlab, bachadon va boshqa jinsiy a'zolar hamda qorin pardasi yallig'lanadi, homiladorning isitmasi ko'tariladi.

k)Septik abortda esa mikroblar ona organizmiga qon orqali tarqaladi, bemorning ahvoli og'ir bo'ladi; o'z vaqtida chora ko'rilmasa, ona nobud bo'lishi mumkin.

TIBBIY ABORTNING ASORATLARI ERTA VA KECHGA BO'LINADI:

A)Dastlabki abort jarayonida yuzaga keladigan jarayon yoki asoratlardan so'ng 10-30 kun ichida paydo bo'lganlar:

perforatsiya yoki bachadonni "buzish";

jarrohlik paytida qon ketishi;

behushlikning asoratlari;

protsedura so'ng uzoq muddatli va / yoki katta qon ketishi;

tosdagi yallig'lanish kasalligi, sepsis;

bachadon og'rig'i;

gemometr;

tromboflebit va tromboz;

abort qilishda muvaffaqiyatsizlikka uchradi.

B) Bir oy yoki undan ko'p vaqt mobaynida yuzaga kelgan abortning asta asoratlari quyidagilar kiradi:

hayzlik davrining buzilishi;

uterus va appendikulyarlarning surunkali yallig'lanishi;

pelvisdagi adezyonlar;

Ektopik homiladorlik;

platsenta polip;

Asherman sindromi yoki intrauterin sintezi;

bepushtlik (bepushtlik bilan borli uterusga qarang);

Keyingi homiladorlik va odatiy tushishi;

anatomik ifodalangan serviks etishmovchiligi;

endometrioz;

post-abortion sindromi;

keyingi homiladorlikda Rhesus to'qnashuvi imkoniyatlarini oshirish;

endokrin kasalliklar.

JSST ma'lumotlariga ko'ra, har yili dunyo bo'ylab taxminan 46 million induktsiyali abortlar amalga oshiriladi, bu kuzatilgan homiladorlik sonining 22 foizini tashkil qiladi.

Hozirgi vaqtda dunyoda abortning sabablari quyidagi holatlardir:

Ayolning iltimosiga binoan 40%

Hayotiy ko'rsatkichlar uchun 25%

Ijtimoiy sabablarga ko'ra 23%

Tibbiy sabablarga ko'ra 12%

ABORTDA AXLOQIY MUAMMOLAR

Zamonaviy dunyoda abortning joizligi va uning chegaralari diniy, axloqiy, tibbiy, ijtimoiy va huquqiy jihatlarni o'z ichiga olgan eng munozarali masalalardan biridir. Ba'zi mamlakatlarda (masalan, AQSh, Polshada) bu muammo shu qadar keskinlashdiki, jamiyatda bo'linish va shiddatli qarama-qarshilikka sabab bo'ldi.

So'nggi o'n yillik mobaynida abort eng qizg'in axloqiy muammolarning biriga aylandi.

Abort - bu juda munozarali va hissiyotli mavzu bo'lib, odamlar uning axloqiy oqibatlarini haqida keng ko'lamli qarashlarga ega. Abort qilish har doim noto'g'ri ekanligini ta'kidlaydiganlar bor, chunki u begunoh inson hayotini o'z ichiga oladi. Boshqalar esa, ayollar o'z tanalari bilan nima sodir bo'lishini tanlash huquqiga ega ekanligini va abort qilish qarori hurmat qilinishi kerak bo'lgan shaxsiy qaror ekanligini ta'kidlaydilar.

Abort bilan bog'liq axloqiy muammolar murakkab va ko'p qirrali bo'lib, uni axloqiy jihatdan oqlash mumkinmi yoki yo'qmi degan savolga yagona javob yo'q. Turli odamlar turli xil axloqiy e'tiqod va qadriyatlarga ega bo'ladilar va bir kishi tomonidan axloqiy deb hisoblanishi mumkin bo'lgan narsa boshqasi tomonidan axloqiy emas deb qaralishi mumkin. Abort masalasi bo'yicha fikrni shakllantirishda shaxslar o'z e'tiqodlari va qadriyatlarini diqqat bilan ko'rib chiqishlari va vaqt o'tishi bilan ularning qarashlari o'zgarishi ehtimoliga ochiq bo'lishlari muhimdir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1.O'zbekiston milliy ensiklopediyasi (2000-2005).

<https://uz.m.wikipedia.org/wiki/Abort>.

2.<https://uz.dzvrnje.org/314-decided-to-have-an-abortion-learn-about-the-complica.html>

3.<https://ma.cfuv.ru/docs/250242/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%B%D0%B5%D0%BC%D1%8B%20%D0%B0%D0%B1%D0%BE%D1%80%D1%82%D0%B0,%20%D1%84%D0%B0%D1%80%D0%BC.ppt>

4.<https://www.studocu.com/en-us/document/saddleback-college/introduction-to-ethics/ethical-issues-in-abortion/43604034>.

5.ТАЪЛИМ ТИЗИМИДА РАҚАМЛАШТИРИШ: Сиддиқов Нурали Нишоналиевич, ТДСИ Ижтимоий фанлар биоэтика курси билан кафедраси катта ўқитувчиси НН Сиддиқов - Научно-практическая конференция, 2022.

6.СОЦИАЛЬНАЯ ОТВЕТСТВЕННОСТЬ МОЛОДЫХ СОБСТВЕННИКОВ В СФЕРЕ СРЕДНЕГО И МАЛОГО БИЗНЕСА НН Сиддиқов - Социосфера, 2020

